הלכה · משנה תורה · מפרשים · השגות הראב״ד · ספר זמנים

השגות הראב"ד על משנה תורה, הלכות שביתת יום טוב

רבנו אברהם ב"ר דוד [הראב"ד] מפושקיירה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

השגות הראב"ד על משנה תורה, הלכות שביתת יום טוב

רבנו אברהם ב"ר דוד [הראב"ד] מפושקיירה

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/השגות-הראבד-על-משנה-תורה-הלכות-שביתת-יום-טוב/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה 38-202611162349v של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה ד 4
הלכה ה 4
הלכה ו 4
הלכה ח 4
הלכה יד 4
הלכה יז 4
פרק ב 4
הלכה ג 4
הלכה ד 4
הלכה ז 5
הלכה יב 5
הלכה יד 5
פרק ג 5
הלכה ח 5
הלכה י 5
הלכה יג 5
הלכה יד 5
פרק ד 5
הלכה א 5
הלכה ג 6
הלכה י 6
הלכה כ 6
פרק ה 6
הלכה ד 6
הלכה י 6
הלכה יד 7
הלכה טו 7
פרק ו 7
הלכה ב 7
הלכה ג 7
הלכה יד 7
הלכה כב 7
פרק ז 7
הלכה ג 7
הלכה ח 8
הלכה י 8
הלכה יב 8
הלכה יד 8
פרק ח 8
הלכה ג 8
הלכה ד 8
הלכה ח 9
הלכה טז 9
הלכה יט 9

פרק א

הלכה ד
וכל שאין בהן וכו'. כתב הראב"ד ז"ל זהו להחם כו' בירו' לא תאסור ולא תשרי עכ"ל:

הלכה ה
כל מלאכה שאפשר וכו'. כתב הראב"ד ז"ל אין לזה טעם אלא מפני שהוא מכוין מלאכתו ביו"ט ומרבה הטורח ליום קדש עכ"ל:

הלכה ו
ולמה לא אסרוה וכו'. כתב הראב"ד ז"ל לא אמרו זה אלא כנגד ומשלוח מנות ומשלוח כלים איש לרעהו שהן מותרין ביו"ט וכל אלה אינן צריכין לזה הטעם אלא מפני שהוא כבוד היום יותר מאמש עכ"ל:

הלכה ח
ואופין ושוחטין וכו'. א"א בכל אלה אין טעם למה אין תולשין ירק ואין מלקטין פירות ביו"ט מן האילן שהרי בני יומן יפין יותר. והירושלמי סומך אותו על אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם וסמיך ליה ושמרתם את המצות שהיא מלאכה בתלוש עכ"ל:

הלכה יד
בני החיל וכו'. כתב הראב"ד ז"ל יפה אמר אע"פ שלא הסכים לדעת הרב ז"ל:

הלכה יז
ויש ביו"ט מה שאין וכו'. כתב הראב"ד ז"ל לא הכל שוין בזה עכ"ל:

פרק ב

הלכה ג
וכן בהמת קדשים וכו'. כתב הראב"ד ז"ל ואפילו נולד בו מום מעיו"ט אין רואין אותו לכתחילה ביו"ט עכ"ל:

הלכה ד
בכור שנולד וכו'. כתב הראב"ד ז"ל ולמה אין רואין אותו לכתחלה שמא לא יהיה מום קבוע ונמצא מטלטל מה שאינו ראוי לו שאי אפשר בלא טלטול או שמא לא ידקדק בראייתו מפני שמחת יו"ט עכ"ל:

הלכה ז

דגים שבביברים וכו'. כתב הראב"ד ז"ל זה אינו נכון שהרי חיה ועוף שהתירו אינו אלא ביברים קטנים ואפילו הכי דגים אין צדים והטעם מפני שהם מכוסין מן העין עכ"ל:

הלכה יב

כיוצא בו אגוזים ושקדים כו' ויש נוסחאות כו'. כתב הראב"ד ז"ל מעולם לא שמענו זאת הנוסחא:

הלכה יד

ומביאין מן וכו'. כתב הראב"ד ז"ל ואיכא למימר דסמוך לעיר נמי בלא פותחת מוכן הוא אבל לסוף התחום שהוא רחוק בעי ר' יוסי פותחת עכ"ל:

פרק ג

הלכה ח

והלש עיסה מערב יו"ט וכו'. כתב הראב"ד ז"ל ואנו מחלקין בין עיסת הארץ לעיסת ח"ל דעיסת ח"ל כיון דקי"ל כשמואל דאמר אוכל והולך ואחר כך מפריש אין כאן משום מתקן טבלים ביו"ט דהלכה כרבא דהוא בתרא דפליג אדאבוה דשמואל:

הלכה י

אבל לגבל וכו'. כתב הראב"ד ז"ל כבר כתבנו בהלכות שבת שכל זה שבוש עכ"ל:

הלכה יג

אין כותשין את הריפות וכו'. כתב הראב"ד ז"ל אין הדעת נוחה מזה הטעם אבל אנשי בבל עיקר תבשיליהן דייסא שאוכלין בו הלחם והיו עושין אותה במדוכה מכתשת גדולה ומכתשת קטנה הרי היא להם שינוי גדול אבל אנשי ארץ ישראל די להם כל הימים בקטנה ואין בה שינוי עכ"ל:

הלכה יד

הקמח אע"פ שרקדו וכו'. כתב הראב"ד ז"ל אני אומר שהלכה כרבי יהודה ורב פפיאס שאמרו שונין ואם נפל בו צרור או קיסם אסור ואם שינה מותר עכ"ל:

פרק ד

הלכה א

אין מוציאין את האש וכו'. כתב הראב"ד ז"ל ויאמר מפני שהוא מוליד ואין כאן הכנה והוא הטעם שמפרש בגמרא עכ"ל:

הלכה ג

אבל נופץ את ראשה וכו'. כתב הראב"ד ז"ל ואפילו במחט שהרי אמרו מוחטין עכ"ל:

הלכה י

אין מבקעין וכו'. כתב הראב"ד ז"ל איני יודע לאיזה דבר נלמוד מזה הטעם והטעם השוה לכל הדברים להלכה קי"ל כר' יהודה דמכשירין שא"א לעשותן מעיו"ט מותר לעשותן כדרכן ביו"ט והוא שיהיה דבר הצריך ולא יהא בו תקון לחול ואם אפשר לעשותן מעיו"ט עושין אותן ע"י שינוי וזהו טעם לביקוע וטעם למלח. ועם כל זה צריך הדבר תקון שהרי לדעת חכמים אע"פ שא"א לעשותן מעיו"ט א"כ תבלין מה טעם נדוכין כדרכן ומלח למה אפילו בשינוי אלא לא מסרן הכתוב אלא לחכמים והם אמרו יש מכשירין שהם כאוכל עצמו והם התבלין והמלח שנכנסים באוכל עצמו והתירו זה כדרכו וזה על ידי שינוי ואפילו לדעת חכמים וכן לר' יהודה מפני שמספיק למלח בהטייה לדוכן כל צרכה. ואפשר דבקוע עצים מפני שא"א לאפות ולבשל בלא עצים עשו אותו כדיכת המלח והתירו אותו על ידי שינוי עכ"ל:

הלכה כ

ואין מטילין חלשים וכו'. כ' הראב"ד ז"ל בגמרא מפרש מטילין חלשים על קדשים של יו"ט ביו"ט אבל לא על המנות של חול ביו"ט ואפילו בקדשים ועם בניו ובני ביתו מותר ואפילו מנה גדולה כנגד מנה קטנה עכ"ל:

פרק ה

הלכה ד

אין מוליכין את הסולם וכו'. כתב הראב"ד ז"ל הוא אמר דבר זה אבל הגמרא לא אמרה כן ולא חלקה בדבר אלא העמידה כתנאי ורב חנן בר אמי כתנא קמא דמפליג בין רה"ר לרה"י ורב אמר כרבי אליעזר ור"ש דלא מפליג וב"ה דשרו בתרוייהו שרו עכ"ל:

הלכה י

חפצי הפקר וכו'. כתב הראב"ד ז"ל טעה במשנתנו ושל עולי בבל כרגלי הממלא וכבר נפקא לן מהלכתא דבמסכת עירובין אוקימנא כרבנן דפליגי על רבי יוחנן בן נורי דחפצי הפקר קונים שביתה ויש להם אלפים אמה לכל רוח וממקום שביתתו בין השמשות ומזה הטעם לא הביא הרב ז"ל בהלכותיו מחלוקת דרב נחמן ורב ששת שחלקו במילא ונתן לחבירו דלאו אליבא דהלכתא פליגי בבור של עולי בבל אבל יש לנו עליו טענה שהרי מחלוקתם עומדת במעינות הנובעים עכ"ל:

הלכה יד
בור של יחיד וכו'. כתב הראב"ד ז"ל זה שבוש כמו שכתבתי למעלה עכ"ל:

הלכה טו
שור של רועה וכו'. כתב הראב"ד ז"ל זה שבוש אלא מפני שהוא זוכה לכל אחד ואחד בחלקו מעיו"ט ואע"פ שאין לו לשואל ברירה ה"מ בדבר של שותפין שהם מקפידים בחלוקתם אבל הפטם זה שמוכר אותו אין עליו זאת ההקפדה כדי שיבא כל אדם ויקנה ויוליך לרגלו עכ"ל:

פרק ו

הלכה ב
ולמה נקרא שמו עירוב וכו'. כתב הראב"ד ז"ל הטעם הזה לנערים כי הוא שאול מערובי חצירות כלומר זה משום היכר הוא וזה משום היכר הוא מה זה שמו עירוב אף זה שמו עירוב ואינו כן אלא שהוא מערב צרכי שבת עם צרכי יו"ט לעשותם יחד עכ"ל:

הלכה ג
עירובי תבשילין שיעורו וכו' ביום טוב בלבד. כתב הראב"ד ז"ל נ"ל שאם אפה [ולא בישל או בישל ולא אפה] ונאכל העירוב או אבד מה שעשה בעוד שהעירוב קיים מותר לו לשבת עכ"ל:

הלכה יד
כל הדברים האלו וכו'. כתב הראב"ד ז"ל אע"פ שיש בדבריו כעין טעם לא ראינו הגאונים הראשונים שחלקו בדבר זה וכל שכן הוא שהרי השני עתה חול גמור הוא שהרי אדר ואייר ואלול חסרים הם ואינן אלא יום אחד ראשי חדשים הסמוכין להם ואם יאמר בשני אם אתמול קדש והיום חול אין בדברי של אתמול כלום והיום תהיה זו תרומה על זו כל שכן שיכול לומר מאתמול עכ"ל:

הלכה כב
ימים שבין ראשון וכו'. כתב הראב"ד ז"ל ויום שמועה כבפניו דמי עכ"ל:

פרק ז

הלכה ג
הופך אדם את זיתיו וכו'. כתב הראב"ד ז"ל אני לא מצאתי כן אלא זיתיו הפוכין ושטין אבל בהפוך אחר לא שאינן מתעפשות כ"כ והכי איתא בירושלמי עכ"ל:

הלכה ח

מטילים שכר במועד וכו'. כתב הראב"ד ז"ל הא דלא כהלכתא דר' יוסי ברבי יהודה דאמר הכי ופליגי רבנן עליה אבל בודאי אם החדש טוב לו מן הישן שלא מדרך הערמה מותר עכ"ל:

הלכה י

עושין כל צרכי רבים וכו'. כתב הראב"ד ז"ל שהרבים צריכין להם אבל של יחיד וצריך להם חוטטין ולא חופרין עכ"ל:

הלכה יב

מי שרצה ללוות וכו'. כתב הראב"ד ז"ל לא כי אלא כדבר האבוד הם עכ"ל:

הלכה יד

ומותר לכתוב אגרות וכו'. כתב הראב"ד ז"ל שאילת שלום שמא לא יזדמן לו מוליך הכתב. מחשב יציאותיו צורך המועד הוא עכ"ל:

פרק ח

הלכה ג

ומרביצין את השדה במועד וכו'. כתב הראב"ד ז"ל משנת ראב"י אני רואה בכאן דראב"י הוא דאמר שלא ישקה כל השדה והוא אמר נמי זרעים דלא שתו קודם המועד לא ישקה אותם במועד וחכמים מתירין בזה ובזה בין באילן בין בזרעים והכי איתא בירושלמי. וזה המחבר תופס דברי ראב"י ולא ידעתי מי עשאו מכריע על דברי חכמים ואם יאמר רב יהודה הכריע דמפרש לדעת ראב"י הלא רבא למד יותר מדברי חכמים. ואם יאמר הלא הקשו על רבא מגריד ועמדה הקושיא לפי שלא נחלקו בגריד ודמו התרביצא לשדה גריד שהוא אסור להשקותו א"כ למה אמר שמרביצין את השדה במועד. וסוף דבר כל הדברים צריכין תקון גדול עכ"ל:

הלכה ד

זרעים שלא שתו וכו'. כתב הראב"ד הברייתא שונה את זה על זרעים שלא שתו לפני המועד והוא שונה אותו על כל שדה של אילנות ואולי מדעתו למד זה:

ועושין נברכת וכו'. כתב הראב"ד ז"ל לא נמלט מן הטעות שטועין בו רבים שהם סוברים נברכת כמו עוגיאות וטעו טעיות גדולות הידועות לכל מבין וכי אינה אלא ענין חפירת הקבר וכן אמרו בירושלמי נברכת זו הבקיע וכן כל שהוא בה חפירה נקרא בקיע והוא

החפירה שאנו עושין עכשיו למת והם היו עושין אותם קודם לקבר עד שיחפרו לו כוך או בנין נאה ואותו הבקיע עושין במועד עד לאחר שיעשה לו כוך או קבר לפי כבודו עכ"ל:

הלכה ח

ואין בונין וכו'. כתב הראב"ד גם זה טעות וקודם שימות המת למה מתקנין אותו כלל אלא הכל משימות המת, עכ"ל:

הלכה טז

אין מפנין וכו'. כתב הראב"ד ז"ל בירושלמי משל אחרים בתוך שלו אפילו מנאה לכעורה שמחה היא לאדם שהוא דר בתוך שלו. ונ"ל אפילו מחצר אחרת ואע"פ שיש לדקדק על זה הירושלמי מן הגמרא נאה ומתקבל הוא, עכ"ל:

הלכה יט

ואפילו מקום שנהגו וכו'. כתב הראב"ד ז"ל לא כן צורת ההלכה אלא לר' מאיר כל מלאכה שהיא לצורך המועד גומרה בי"ד אפילו שלא נהגו לעשות ושלא לצורך המועד עושין במקום שנהגו לעשות ואתו רבנן למימר דהני ג' אומניות אתחולי נמי מתחילין אפילו במקום שנהגו שלא לעשות ולהתיר באלו ולא לאסור מדלא קאמר וחכמים אומרים אין עושין אלא שלש אומניות וכו' וכן מפורש בתוספתא וכן הרב ז"ל והוא עיקר: